

Tartalom. Még egyszer „hybrid rózsza vagy remontáns rózsza” — Rózsagalyak a nemesítéshez. — A trieri rózsakiállítás. — Mlle. Annie Wood. Töltés és többszöri viritás a rózsáknál. — Archiduchesse Maria Immaculata. — Citoyen des Deux Mondes. — Fontos szabály az aszálásnál. — Kelsey-ringló — Zöschényi ősi csorcsnye. — A mogyoróbokor tenyésztése. — Az aranka elpusztítása. — Chrysanthemum-ujdonságok tenyésztése. — Pteris Victoriae. — Két új Gladiolus. — Piros vizirózsa — Primula sinensis, var. Palanzae Correvon. — Jácintok hajtása vízben. — Beküldött árjegyzékek. — Új rózsafajok. — Irodalmi szemle. — Színes műmelléklet: Archiduchesse Maria Immaculata.

Még egyszer „hybrid rózsza vagy remontáns rózsza?”

Ketten Testvérektől Luxemburgban.

Ezen folyóirat első füzetében hasonló cím alatt közölt cikkünkéről a második füzetben egy olasz botanikus megemlékezvén, nagy örömmel üdvözlí e tárgyban tett kezdeményezésünket, egyuttal azonban ezt a kérdést általános szempontok figyelembe vételével fogja föl. — Félreértések kikerülésére, késztetve érezzük magunkat, hogy e kérdéssel e helyen még egyszer közelebről is foglalkozunk.

Ugy látszik, hogy a nagyrabecsült olasz botanikus valamennyi kerti rózsáinkat korcsoknak, hybridáknak tartja, legyenek azok bár thearózsák, bourbonrózsák, vagy bármily csoporthoz tartozó kerti alakok.

Nézetünk szerint itt legelső sorban egyszer s mindenkorra meg kellene állapítani, hogy mit értsünk tulajdonképpen a »hybrida« kifejezés alatt. — Fájdalom, már mindjárt ez első lépésnél beleütköztünk az olasz rózsakedvelő által sajnálatosnak jelzett ama fogalomzavarokba, melyek a kertészeti műszaki kifejezések között manapság uralkodnak. A német kertészeti műnyelv többféle kifejezéseket használ, minők: *hybrida*, *keverék*, *korcs* és *származék*, melyeket némelyek egy és ugyanazon értelműnek tartanak, mások ismét más értelmezés mellett *származékok* alatt oly

keresztelési termékeket értenek, melyek valamely faj *alfajainak*, vagy *válfajainak* kereszteléseiből jöttek létre, míg *korcsoknak*, vagyis hybridáknak azokat tekintik, melyek két *rokonfaj* keresztelésének köszönik eredetüket.

Addig tehát, míg ezen alapfogalmak tekintetében megegyezésre nem jutunk, igen nehéz, sőt tán nem is lehetséges a »hybridrózsza« kifejezés jogosultsága felől tisztába jönnünk.

Midőn első cikkünket a »hybrid vagy remontáns rózsza« jelzése felől megirtuk, nagyon is tudatában voltunk azon körülménynek, hogy ez a kifejezés »hybridrózsza« bizonyos álláspontok mellett bizonyos értelemben igen is megtámadható, távo! állott tőlünk azonban akkor azt kutatni, hogy ezen kertészeti kifejezés növényteni értelemben véve bir-e valamely jogosultsággal vagy sem. A kifejezés: »többszörnyiló hybridrózsza«, mai többször nyiló kerti rózsáink legnagyobb csoportjának jelzésére, az ó- és ujvilág valamennyi nemzeténél már régen polgárjogot nyert s tudomásunk szerint egyetlen nyelvben sem használtatik helyette más kifejezés, de szivesen elfogadnánk egy ily helyesebbet, ha valaki ilyet ajánlatba hozna, addig azonban jól vagy roszul, de be kell értnünk a már

meglevő, bár helytelen és czélszerűnek éppen nem mondható kifejezéssel. *Malum est*, sed *malum necessarium*: szükséges rossz, de kénytelenek vagyunk azt egy jobbnak hiányában elfogadni.

Mindenek előtt ne nagyobbítsuk a már meglevő zavarokat az által, hogy a »többszörnyilő hybridrózsa« kifejezés helyett a »remontáns rózsá« szót iparkodunk a kertészetbe becsempészni, mert az utóbbi éppen oly kevésbé jellemző, éppen oly kevésbé találó, mint az előbbi s mellette még tévedésekre is szolgálhat okul; hiábavaló, fölösleges és értelemzavaró. — tehát még egyszer el vele! —

A haladás egészséges szelleme a kertészeti nyelvezetben remélhetőleg mihamar nyakára fog hágni a többi hasznavehetlen sallangnak is.

Rózsagalyak a nemesítéshez.

Mühle Vilmos, Temesvár.

A rózsá téli nemesítésénél már hosszú idő óta érzékeny sebhelyet képez a nemes galyak kérdése. Igen sok esetben tapasztalható, hogy a nemes galyak különféle befolyások következtében igen sokat szenvednek s mire a nemesítés ideje bekövetkezik, sokan már nem rendelkeznek egészséges galyakkal, különösen pedig azok nem, kik térszüke miatt csak február hónapban foghatnak a téli nemesítéshez. Ha a nemes galyakat igen korán vágjuk le, úgy könnyen megszáradnak, vagy pedig csak január elejéig tartanak ki jól; ha pedig későn vágatnak, akkor gyakran megesisik, hogy korai fagyok kivált a puhább fajoknak már sokat ártottak s így nem juthatunk egészséges galyakhoz. Ha a lemetszett galyak szárazabb helyen tartatnak, akkor könnyen elfonnyadnak, túl nedves zárt helyekre téve pedig megpenészednek és feketék lesznek. Homokba vagy nedves földbe takarva huzamosabb idő alatt szintén könnyen megfeketednek, vagy puhává válnak, s még azon esetben is, ha az alanyra jól feltapadtak, meleg légkör behatására egészben, vagy részben

elhalnak s ismét leválnak. Az így behomokolt vagy beföldelt galyakat részemről a legkevésbé használhatóknak tartom, minthogy a legügyesebb kéz s a legjobb alanyok használata mellett is kétségbeejtőleg nagy az elmaradott nemesítések száma. Az ily kimaradásokat nagyban befolyásolja még a folyékony nemesítő viasznak használata is. Egy jól nemesített rózsára éppen nem kell viaszt mázolni, miután a nemesítés a páratelt légkörben viasz nélkül gyorsabban és jobban szokott fejlődni. A viaszt tehát csak ott alkalmazzuk, a hol az üvegfödél csepeg, máshol azonban sehol sem, különösen a kötés körül éppen ne viaszkoljunk. Jó eredményt csupán friss és egészséges galyaktól várhatunk; a legkisebb barna folt egy galyon, legyen az annak felső vagy alsó részén, már betegségre mutat s az ilyen galyat bátran eldobhatjuk.

Legjobb galyak azok, melyek közvetlen a nemesítés előtt vágatnak le a töről s így mindenki, a ki teheti, ne vágjon magának ősszel galyakat, hanem neveljen e czélból edényekben rózsákat. Hosszas tapasztalás után azon rózsaházaimba, melyek a februárisi lassu hajtásra szolgálnak s melyekben a rózsák szabadföldbe ültetvék, nem csupán a hajtásra való fajokat ültetem, hanem a nemes galyak nyesésére szolgáló fajok választékát is. Ézáltal elérem azon kedvező eredményt, hogy vevőimnek áprilistól május végéig jó és egészséges galyakkal tudok szolgálni s e mellett a kevésbé jó hajtató fajokról még mindig szép rózsákat metélhetek, közvetlen a szabadföldi rózsák virágzása előtt.

Vannak rózsafajok, minők: *Niphetos*, *The Bride*, *Ye Primrose Dame*, *Mad. Jos. Mühle* s több hasonló puhafajú gyengéd alkotásu rózsák, melyek régebben metszett galyakról nem tapadnak jól, mig frissen vágott állapotban éppen oly jól fogamzanak, mint a kemény rózsák.

Sokat lehetne még a téli nemesítésre használt galyak felől mondani, ezt azonban avatottabbakra bízom.

A trieri rózsakiállítás.

Korény B., Hódságh.

A német rózsakedvelők egyletének ez évi rózsakiállítása június hó 27-én délután 3 órakor nyitott meg a közönség számára Trierben. — Kéjuzatásom alkalmával, melynél Salzburg és München, azután pedig a Svájc volt tervbe véve, arra határoztam el magamat, hogy a kiállítást Münchenből, hol hozzá közelebb jutottam, azon reményben keressék fel, hogy ott újat, tanulságosat és szépet láthassak, lévén magam is egyik hűséges alattvalója a rózsakirálynőnek. Június 27-én 9 és fél órakor délelőtt érkeztem meg Trierbe s itt első látogatásom a kiállítást illette, mely a polgári olvasókör kerti termeiben volt rendezve. Daczára, hogy ezen időben a bíráló bizottság törekedett nehéz feladatát megoldani s így a kiállítás a közönség számára még nem volt megnyitva, nőmmel együtt előzékeny módon engedélyt kaptam a belépésre s így az ott kiállított rózsákatugszólván zavartalanul észlelhettem s bámulhattam.

A kiállítás gazdagon fel volt szerelve; a beküldött rózsák mennyisége sokkal nagyobb volt, mintsem azt az ott uralkodó kedvezőtlen időjárás következtében egyáltalán várni lehetett volna, mit is szavahihető egyének állítottak. — Miután a kiállítás területén előbb futólag végig mentem volna, hozzá fogtam az egyes kiállítóktól kirakott rózsáknak sorrend szerinti megtekintéséhez.

Mindjárt a bejárásnál a trieri cég: *Lambert & Reiter* egy csoport magastörzsű és alacsony edényrózsákat állított ki. Ezek közt igen pompásak voltak a magas törzsön: *Perle des Jardins*, *Lady Mary Fitzwilliam*, *Grace Darling* s mások, az alacsony edényrózsák közt pedig egynémely ujdonság, melyek közül tetszésemet különösen kinyerték: *Carmen Sylva*, a régiebbekből: *Mlle. Franziska Krüger*, *Marie Guillot*, *Ye Primrose Dame*, *Souv. d'un ami*, *Camoëns*, *Souv. de la Malmaison*, *Mad. Bérard*, *Nyphetos*, *Hon. Edith Gifford*, *Blanche Nabonnand*, *Madame Etienne* és *Rheingold*. Ez a csoport egy sor

alacsony polyantha-rózsával volt befoglalva. E csoport mellett egy kis csoportban *Souper & Notting* természetménye: *Clotilde Souper* foglalt helyet, e mellett pedig a kiállító-czég ujdonsága: *Kaiserin Auguste Victoria* pompázott egy csoportban.

Következett *Welter & Rath* Trierből, szép erőteljes, alacsony edényrózsákkal, közöttük *Lady Mary Fitzwilliam*, *Marie van Houtte*, *Mad. Welche*, *Captain Christy*, *Mad. la B. de Rothschild*, *Mad. Chédane Guinois-seau*, *Ye Primrose Dame*, *W. F. Bennet*, *Thee Bride* és több más szép fajok.

Bernhard Haas Trierből, egy csoport bokor- és levélnövényeket állított ki, melyek között magastörzsű rózsák, mint: *Belle Lyonnaise*, *Mlle. Fr. Krüger*, *Nyphetos*, *Gloire de Dijon* és *Mad. Lambard* foglaltak helyet.

J. Reiter jr. Trierből szép virágágyat állított ki alacsony és magas edényrózsákból. Ezekon kívül edényrózsák nem voltak kiállítva, bár ezekből többet vártam volna.

Ezek után következett a lemetszett rózsák kiállítása. E célra mintegy 1 méter hosszú és 80 cm. széles faládák szolgáltak, melyekbe vízzel telt apróbb üvegcsek voltak helyezve s a lemetszett rózsák szárai ez üvegcsekbe dugattak, a fölület azonban előbb szép friss zöld mohaboritékot kapott, mi által az egész berendezés igen tetszetős külemet nyert, a rózsák pedig a nedves moha kipárolgása által még inkább konzerváltattak friss állapotukban.

A kezdetet *J. Reiter jr.* trieri rózsakertész 50 fajból álló csoportja képezte. A kiállított elsőrendű válfajok közül óriási fejlettségükkel tüntek fel: 10 db. *L. M. Fitzwilliam* és 10 db. *Grace Darling*. A kiállító e gyűjtemény kiállításáért az állami nagy ezüst érmet nyerte el.

Utána következett *Jos. Mock* Trierből, először is egy csoport: *Général Jacqueminot* többször nyíló hybridrózsával, azután néhány kiváló fajjal, minők: *Maréchal Niel*, *Souv. de la Malmaison*, *La France*, mindegyikből 20 darabbal, végre 100 darab rózsával különféle csoportokból. A kiállított *M. Niel* és *La*

France rózsákért elismerő oklevelet nyert, a gyűjteményes csoportért pedig a berlini kertészegylet nagy ezüst éremét kapta.

Welter & Rath Trierből, legalább is 100 fajjal jelent meg mindenféle csoportból. Ezek közül különösen kiváltak: *Germania*, (saját tenyésztménye 1890-ből,) *Xavier Olibo*, *Prince Camille de Rohan*, *Gloire de Dijon*, *Souv. de la Malmaison*, *Luciole*, *Mad. Lambert* s többek. A cég a rózsák neveinek tiszta kiírására nem nagy gondot fordított, mely hibát azonban a kiállítók közül sokan elkövették; pedig e tekintetben nem volna szabad költséget és fáradságot kimélni. Mily élvezet volt pl. *J. B. Lamesch* csoportjánál a szépen és tisztán kiírt rózsaneveket olvasni! — A cég különben a német rózsakedvelők egyletének éremét nyerte jutalmul.

A sorrendben következett most *Lambert és Reiter* Trierből. E cég kiállítása igen gazdagnak mondható; a rózsák minden osztálya dús választékban volt e csoportban a legpompásabb lemetezett rózsákban képviselve. *Lambert* ur szíves volt nekem egy a *Maréchal Niel*-ről nyert pompás ujdonságot is bemutatni, mely azonban még csak ezután kerül a rózsapiacra. A 20 legszebb és legnagyobb kiállított rózsái közt a következő fajok szerepeltek: *Grace Darling*, *Duchesse d' Ossuna*, *Mad. Carolina Küster*, *Paul Neyron*, *Catherine Mermet*, *Alfred Colomb*, *Kaiserin Auguste Victoria*, *Marie Cointet*, *Captain Christy*, *La France*, *Docteur Sewel*, *Viscountess Folkestone*, *Ulrich Brunner fils*, *Mad. Victor Verdier*, *Mad. Isaac Pereire*, *Etoile de Lyon* és *L. M. Fitzwilliam*.

A körszemlét tovább folytatva *Heinrich Rottmann* Trierből következett. A legszebb 20 thearózsából álló gyűjteményében egy oly pompás *Marie van Houtte* volt kiállítva, hogy ily szép fejlettség mellett e rózsát a legpompásabb fajokhoz kell sorolnunk.

A. Melsenbach rózsakedvelő, sok szép rózsája között különösen kitűntek: *Mlle. Fr. Krüger*, *Beauté de l' Europe*, *Maréchal Niel*, *Bouquet d'or*, *Marie van Houtte* és *Reine M.*

Henriette. E kiállító a német rózsaegetlet elismerő oklevelét nyerte.

Gebrüder Ingbert Luxemburg mellett *Beggen*-ből egy láda *Malmaison* állított ki, mely jobbról és balról *Dr. Sewel*, fölülről *Général Jacqueminot* és alulról *Souv. de W. Wood* rózsákkal volt körül foglalta. Ez a berendezés igen jól sikerült. Ezen kívül e cég még 25 legszebb thearózsát s 50 szép rózsát különféle csoportokból állított ki, közöttük egy pompás *Abbé Bramérel*-t.

Most következett *Souper & Notting* rózsacég Luxemburgból, igen nagy és pompás csoportjával. Figyelmemet itt különösen egy ujdonságokból képezett csoport vont magára a következő fajokból: *Cleopatra*, *Mad. Philippe Kunz*, *Mad. Olga*, *Sappho*, *White Perle*, *The Queen*, *Mad. Adolphe Tarlé*, *Mad. Marthe de Bourg* stb. E nagy cég még néhány magoncujdonságot is állított ki, melyek még nincsenek a forgalomban s csupán csak számokkal voltak ellátva. Igen szépek voltak ezek közt a 7288, 7388 és 7366 szám alattiak

J. B. Lamesch Dommeldingenből (Luxemburg) igen szép thearózsákat mutatott be a *Viscountess Folkestone*, *Bianqui*, *Joseph Bernacchi* és *Docteur Reymond* fajokból, melyek általános meglepetést keltettek. Szép volt még egy berendezése piros hybridrózsákból összeállítva, azután *Malmaison* és *Pâquerette* rózsákkal befoglalva. E kiállító a frankfurti kertészegylet kis ezüstéremét nyerte jutalmul.

Gebrüder Walderfingen Luxemburgból egy kicsiny, de igen szép rózsákból álló csoportot hozott közszemlére.

Most következett *Dr. Müller* Weingartenből. (Pfalz.) Ez a kiállító csupa új, a kereskedésben még elő nem forduló keresztezési produktumokat állított ki. E rózsák értéke felől gyakori vitáknak voltam fültanuja. Szerény véleményem szerint, mely azonban irányadó nem lehet, a kiállított korcsok közül kettő valóban új; minden esetre legalább a 144-ik szám alatt levő úgynevezett piros *Sarafno* feltétlenül új jelenség. Ezek

között a korcsok között egy a Kaiserin des Nordens rugosa-hybridáról nyert magonc-ujdonság is ki volt állítva.

Továbbá következett *Johann Schoemen* több rózsával a következő fajokból: Souv. de la Malmaison, Captain Christy, Général Jacqueminot, La France, Gloire de Dijon és Mad. Gabriel Luizet.

J. Lambert & Söhne szép rózsákat állítottak ki a La France és Maréchal Niel fajokról.

Adrienne Reverchon s azután *Rautenstrauch* kereskedelmi tanácsosné urhölgyek, (utóbbinál Leonard Wolf kertész) különösen ez utóbbi, nagyszerűen kifejlődött Mlle. Fr. Krüger, Maréchal Niel, Grace Darling, La France, Gloire de Dijon, Souv. de la Malmaison, La Rosière és Général Jacqueminot rózsákat állítottak ki.

Éppen ilyen szép rózsákkal lépett a nyilvánosság elé *Biss* százados ur is, ki ezen kívül különösen még a rózsanevek tiszta és szabatos kiírásával is lekötötte a szemlélők figyelmét. Vajha példáját mindnyájan követnék!

Julius Tesch jegyzőné urhölgy Messancyból, (kertész: D. Edinger) egy szép csoport moha- és polyantharózsákkal jelent meg.

Ed. Lacis urhölgy Trierből, (kertésze: P. Weibler,) a »10 legszebb rózsá« című pályázati csoportban, a legszebb La France, Reine Marie Henriette és Souv. de la Malmaison rózsákat állította ki.

J. B. Pies trieri gyáros és a *tiszti olvasókör kertészete*, az első 50 fajt, az utóbbi 25 fajt hozott a különböző rózsacsoportokból közszemlére.

Most pedig *Ed. Lacis* urhölgy következett a 10 legszebb thea-, Noisette- és thea-hybrida rózsák pályacsoportjánál sok szép rózsával. Gyűjteményében a következő fajok voltak képviselve: M. Niel, The Bride, Céline Forestier, L. M. Fitzwilliam, R. M. Henriette, Cheshunt Hybrid, Hon. Georges Bancroft, Md. Al. Bernaix és Duke of Connaught.

Walt. Lutz urhölgy Trierből, több szép rózsái között ott láttam egy pompásan kifejlődött impozáns példányát az Innocente Pi-

rola thearózsának. Ez a rózsá a látogatók, de különösen a szakértők figyelmét nagy mértékben magára vonta. Éppen így feltűnt *Carl Rautenstrauch* ur kiállított rózsái közt egy Souvenir de Thérèse Levet (kertésze: P. Körner.)

Ezután ismét *Ed. Lacis* urhölgy következett a 25 legszebb thea- és Noisette-rózsákkal, utána pedig *Bruno Reutenbach* 25 fajjal minden csoportból, melyek közt a kiállításban legszebb Grossherzogin Mathilde és Therese Lambert rózsák voltak láthatók.

Ismét *Ed. Lacis* urhölgy következett, mellette pedig *Rud. Lacis* ur, mindketten 25 rózsával különféle csoportból.

Grempl báró ur, v. d. H. Homburgból, 50—70 fajból álló csinos gyűjteményt állított ki minden csoportból. Ezek között ismét egy nagyszerűen kifejlődött *Adrienne Christophle* volt látható.

Carl Kirchner kereskedő St. Johannból, *Dr. Firnhaber* kormánytanácsos Trierből, *Weibler* vasuti kertész Trierből, *C. Schneider* adófelügyelő, *Walt. Lutz* urhölgy, *Rob. Baessler*, *Ch. Abel* Ottweilerből szintén egy-egy csoport szép rózsát állítottak ki.

Záradékol *Rautenstrauch* kereskedelmi tanácsosné és *Julius Tesch* jegyzőné urhölgyek 75 rózsával léptek fel különböző csoportokból. Az első a zwittai kertészegylet pályadíját, az utóbbi a Soupert & Notting cég díját nyerte el.

Még *H. Wrede* Lüneburgból, a R. canina magonc- és erdei törzseit mutatta be. Ez alanyok, de különösen a magoncok jól ki voltak fejlődve s gazdag gyökérrzettel bírtak.

Ezután következett *C. P. Strassheim* tanácsos ur egy óriási terjedelmű rendkívül érdekes rózsászati irodalommal, valamint *J. Brandes* horganytábláskákkal és különféle kertészeti szerszámokkal.

Kiállítva voltak még egy különálló csoportban mind azon érmek, tiszteleti díjak és elismerő oklevelek is, melyek a kiállítók között kiosztásra jutottak. Az érmek általában véve nagyszerűek voltak s tanujelét adták azon élénk érdeklődésnek, mely Németor-

száiban a rózsatenyésztés iránt oly szépen nyilvánul. Ezek közt különösen ő felsége Frigyes császárné és ő felsége a badeni nagyherceg jutalomérméi keltettek nevezetes föltűnést.

A kiállítás záradékát s egyuttal annak fénypontját a *Lambert & Reiter* trieri cég kötési munkái képezték. A szemlére kitett kész kötések úgy a rendezésre, mint az izléses kivitelre nézve mi kívánni valót sem hagytak fenn. A bokréták, tükrök, táblák és egyéb szabadiszítási darabok, valamint a koszorúk és kézi csokrok, rendkívül ingerlő befolyással voltak a szemlélőre; így például szerfelett csinos volt egy festőállvány, mely egyszerű vadrózsákkal volt feldisítve; daczára e vad egyszerűségnek, ez a tárgy elragadtató volt!

De most még valamit a kiállított rózsákról: A többszörnyiló hybridrózsák többnyire szép friss és tüzes színben pompáztak. Soha nem láttam pl. ily pompás színben tündökölni a Général Jacqueminot és Mlle. Annie Wood rózsákat. A thearózsák azonban nem nagy számu kivétellel, kevésbé voltak szépek és fejlődöttek mint nálunk, minek okául minden esetre az itt uralkodott kedvezőtlen időjárás is vádolható.

A száz meg száz kiállított kerti alakok között egyetlen egy Triomphe de Luxembourg thearózsát sem voltam képes fölfedezni! — Vagy tán eltűnjék ez a rózsza végképpen kerteinkből? Nem! erre a sorsra ne engedjük jutni, mivel nem rendelkezünk oly fajjal, tán megközelítőleg a Princess of Wales kivételével, mely e valóban csodás szépségü nemes rózsát helyettesíteni képes volna. Részemről minden alkalom adtán sikra fogok kelni e gyönyörű rózsza védelmére, mert azért, hogy talán valamennyi rózsáink között legérzékenyebb a hideg iránt, még sem szabad a forgalomból eltűnnie!

Teltség és többszöri viritás a rózsáknál.

Dr. Kaufmann E.-tól.

Válaszul a 2-ik füzetben feltett kérdésre.

A Rózsza Ujság ez évfolyamának legutóbbi (2-ik) füzetében Oroszy Miklós úr

Nógrád-Verőczeről a következő kérdést veti fel: » . . . milyen művelet által lehet az egyszerű rózsát teltté s az évenkint csak egyszer nyíló többszörnyilóvá átváltoztatni?«

Őszintén megvallva, ez az éppen nem várt, de rózsakertészeti szempontból feltétlenül rendkívül fontos kérdés, rajtam kívül még több és tapasztaltabb rózsatenyésztőnek is szegyet üthetett a fejébe. Látunk minden nap többször viritó és telt szirmu rózsafajokat, (értem itt faj alatt a kerti alakokat), ezeket szépségük miatt előszeretettel műveljük, sőt a tenyésztők minden évben ugyszólván százával tenyésztenek róluk újdonságokat, minden esetre tapasztalati uton, a nélkül, hogy kérdeznék, de még kevésbé, hogy tudnák, vajjon minő természeti befolyásoknak köszönik a rózsák eme tulajdonságaikat. És valójában, még nagyobb művekben vagy folyóiratokban is csak szerfelett gyéren, vagy soha sem olvasunk e nagyfontosságú természeti mozzanatról. A rózsát kedvelő és művelő nagy közönség mit sem tud arról, a mit a botanikus csak sejt, de még véglegesen meg nem állapított.

Irányadónak nem tartott szerény véleményem alapján a teltség, vagyis a virágszirmok megsokszorozódása, valamint a többszöri viritás képessége, *egyéni tulajdonsága* a *Rosa L.* nemnek, mely tulajdonság bizonyos tenyésztési befolyások mellett különféle irányban mesterségesen is előmozdítható.

Hogy a rózsának ezen egyéni tulajdonságát a felvetett kérdésnek megfelelőleg gyakorlatilag tárgyaljam, mellőznöm kell a szorosán tudományosan vett botanikai törvényeket és a tapasztalatra kell támaszkodnom, mert hiszen a kérdés voltaképpen nem is a botanikushoz, hanem a kertészhez van intézve s így azt kertészileg kell iparkodnom megoldani:

A vadonban növő, csaknem kivétel nélkül egyszerűen, öt és négy szirmmal virágzó rózsák tudvalevőleg valamennyi kerti rózsáinknak ősalakjait képezik. Néhány ily vadrózsánál azonban kivételesen azt tapasztaljuk, hogy rendes számu szirmaikon kívül egyszer máskor még néhány szirmot hoznak,

igy pl. előfordul itt a Mecsekhegységben a *Rosa arvensis*-nek egy alakja, a *forma ovata* Lej., mely nagy hajlandóságot mutat szirmainak többszörösítésére, bár rendszeren csak öt virágszirommal nyílik. Ez a teltségre való hajlam tehát ennél a vad rózsánál egyéni tulajdonság. Ha már most, egy ily virágot valamely más, oly vadrózsáról vett himporral termékenyítünk meg, melynél ez a hajlam szintén meg van, akkor az ezen termékenyítésből nyert magvakból már többé kevésbé telten nyíló ivadékok származhatnak. Nem kell tehát most egyebet tennünk, mint az így nyert telten virító ivadékokat egymással párosítani, hogy azután a következő nemzedékek közt már tökéletesebb kerti alakokat nyerjünk, sőt az ily telt rózsák himporával hasonló cél elérhetővé válik még az egyik vagy másik eredeti vad alakot is párosíthatjuk. Ezeket a kölcsönös párosításokat folytatva, végre jól telt alakokat, de minden esetre *korcsokat* fogunk nyerni, mivel már az első termékenyítés két különböző faj közt történvén, valószínű keresztezés volt. Minél tovább folytatjuk a párosításokat, annál tökéletesebb kerti alakokat nyerünk, melyeknél az eredeti faj jellegei egyesülve lépnek fel, de az egyik vagy másik ősfaj jellemvonásai kifejezettebbé is válhatnak egynémely utódnál.

Ugy látszik, hogy ezen utóbbi, már inkább növényteni tétel által a többször virítás kérdése is megoldást nyert. A vadon növekvő rózsák közül tudvalevőleg csupán a *R. indica* Lindl., *R. semperflorens* Curtis és a *R. rugosa* Thunb. fajai és alfajai képesek természeti tulajdonságaiknál fogva egy nyáron át többször is virágozni. Ha már most a mesterséges termékenyítéshez ezen alakokat is vesszük, úgy a további ivadékok közt akadni fognak olyanok is, melyek nem csupán telten, hanem egy évben többször is virítanak, sőt ez az eredmény akkor is bekövetkezik, ha egyszer nyíló rózsát többször nyíló rózsának himporával termékenyítünk meg.

Szolgáljanak e tétel helyességének bizonyítására azon magoncok, melyeket ki-

sérleti kertünkben a lefolyt nyáron a *Grandiflora* pézsmarózsa magvairól tenyésztettünk :

Annak kipuhatólására, hogy a *R. moschata* v. *grandiflora* minő állandóságot mutat magonc-ivadékainál, róla mintegy 80 db. magoncplántát neveltünk. Ennél a nagy gonddal keresztülvitt mivélésnél nem csak azt tapasztaltuk, hogy ez a válfaj magról termelve semmi állandóságot sem mutat, hanem még sokkal fontosabbat is: a 80 csemete közt nincsen kettő, mely egymáshoz teljesen hasonlítana; vannak köztük továbbá igen erősen és igen gyengén növekvő plánták; a gyenge fejlődésűek közt soknál igen gazdag virágzat mutatkozik, némelyeken több a bimbó mint a levél s ezek szakadatlanul remontálnak, végre a virító törzseken részint *egyszerű*, részint *telt*, de mindenkor világos színezetű virágok jelennek meg. Egyetlen egy magoncztő sem viseli magán ősanjának jellemvonásait teljesen kifejezve, bár az anyató virágzásakor a virágok teljesen magukra voltak hagyatva. Nagyon is feltehető, hogy a rovarok a közelben nyíló rózsák himporát áthozták e rózsára, miután a róla nevelt magoncok egynémelyének virágzatában tisztán fel lehet ismerni a szomszédságban levő rózsák jellemvonásait.

Ezen esetben a felvetett kérdést tehát kézzel foghatólag maga az anyatermészet oldotta meg. A *R. moschata* v. *grandiflora* tehát egy oly növényteni vadontermő alak, melynek *egyszerű* virágai évenként csupán *egyszer* nyílnak és utódai közt már az első nemzedékben oly alakokat találunk, melyek telten és évenként többször nyílnak. Ez a vadon termő rózsza tehát *egyéni hajlamánál* fogva különösen alkalmas a kertészeti szempontból felfogott tökéletesedésre, mondjuk nemesedésre. Más fajok, mint pl. a *R. canina*, *R. rubiginosa* stb. nem mutatnak hajlandóságot a nemesülésre; innét van tehát az, hogy kerti rózsáink a század is kitevő vad fajok közül legnagyobb részben csupán 6—8 fajról, t. i. a nemesedésre alkalmasokról származnak.

A mondottakból tehát kitünik, hogy a rózsák tökéletesedése szoros kapcsolatban áll a keresztezéssel s így egy egyszerű és csak évenként egyszer virágzó rózsát olyképpen átváltoztatni, hogy összes alakbeli sajátosságait tökéletesen megtartva tetté és évenként többször virágzóvá váljék, manapság még a lehetlenségek közé tartozik, sőt alig van rá kilátásunk, hogy valaha ezt a célt elérhessük.

Archiduchesse Maria Immaculata.

Szines műmelléklettel.

Midőn a tenyésztők: Soupert & Notting Luxemburgban 1887-ben ezt a thearózsát kereskedésbe hozták, nagyon szép jövőt lehetett e kerti rózsának jósolni. Megjelenésekor a rózsakedvelők körében ez a szép ujdonság csakugyan rangjához méltó fogadtatásban is részesült, a dillettánsok kertjeibe azonban négy évi fennállása óta még sem tudott kellő mértékben behatolni. Ezen idő óta több és oly nagyobb rózsatelepeket is volt alkalmam meglátogatni, melyekben ez a pompás válfaj jóformán nem is ismeretes, noha a versenyt

még a legelőkelőbb thearózsákkal is képes kiállani. Virágja nagy, csészealakulag pompásan alkotott, széles lekerekített külső virágszirmokkal, melyek a központ felé kissé keskenyebbé és rövidebbé válnak. Szine változó világos téglavörös, fényes fakórózsaszinnel árnyékolva, közepében aranyos-czínóberpiros. Ősszel, vagy pedig a melegházban színében esetleges változásoknak van alávetve s ilyenkor okker- és nankinsárgás, sárgás-rózsaszínű, sőt barack-rózsaszínű alakulatai sem ritkák.

Ez a pompás válfaj, mely ugy színére és alkotására, valamint kellemes illatára nézve semmi kívánni valót sem hagy fenn, az általános ismeretes s neve helyesírásának vitájából már elhiresedett M a d. L a m b a r d thearózsának egy magoncza, mely a Socrates thearózsza himporával eszközölt mesterséges termékenyítésből származik. Mint szabadföldi thearózsza szintén magas rangfokozaton áll, de a melegházi művelést is bizvást megérdemli, csakhogy élénk szineződése ilyenkor nem fejlődik oly magas fokra, mint a szabadföldi tenyésztés mellett.

F.

B i r á l a t o k.

Citoyen des Deux Mondes.

Bengál-hybrida.

Virágja kicsiny vagy közepes, kezdetben gömbalakú, későbbben lapos csészealaku, jól telt és szabályosan alkotott, különösen szilárd virágszirmokkal; szine világos karminpiros, egész sötét vérvörös és minél sötétebb, annál inkább bársonyosabb, kitünő tartásu, gyengén de igen kellemesen illatozó, bimboja alacsony kúpalaku, könnyen felnyíló. Rövid fonálon ülő porodái világosak, számosak. A bibeszár szabad, a bibenyelek kissé pelyhesek, karminpirosak, apró érdes sőt göröngyös fölületü talcsákban végződnek. Kehelyszirmai rövidek és szélesek, hegyes csúcsba kihuzódottak, oldalaiakon csak elvéte találunk néhány változékony, gyakran azonban hiányzó függelékeket; belső öblös lap-

juk fehér nemezzel béelt, kívülről homályosak s széleiken csak itt-ott vannak néhány apró szőrmirigygyel ellátva. Magtokja kicsiny, kehelyalaku, fölül alig van befűződve, világos-zöld, kékes-szürkésen hamvas, csaknem mindig csupasz. Virágszár mérsékeltlen hosszú, több apró karminpiros mirigyszőrrel és sertével borított, alapján egy 3-levelü lombbal és 1—3 kicsiny keskeny murvával körülfogalt. Levélszár megrövidült, meglehetősen erős, alulról néhány igen erős és hegyes, kissé visszafelé hajló világos tuskével, közben csak néhány rövid mirigyos sertével fegyverzett, fölülről szélesen barázdás, távolálló mirigyszőrökkel s ezen kívül kevés pehelygyapjazattal a barázda mentén. Melléklevelek keskenyek, igen szétálló hegyes fülcékbe kihuzottak, széleiken szép mirigyos sertéssel

igen szabályosan pillázottak. A kevésbé sűrű, igen szilárd lombzat 3—5-leveles, a petéded, többnyire lándzsásan kihegyezett szürkés-zöld, dúsan hamvas fénytelen levelek széleiken egyszer fűrészsek. A bokor növekedése mérsékelt és igen zömök, erősen hamvas szürkés-zöld hajtásai simák s távolálló, csaknem egyenesen kiszögellő, meglehetősen erős tüskékkel fegyverzetek. Virágzata gazdag, többnyire egyesével álló, ritkábban 2—3 virággal egy ernyőbugában, meglehetősen állandó és rendkívül jól megújuló. — Ezt a csinos rózsácskát többnyire dugványokról szaporítják, azonban a gyökér nyakára, sőt magas törzsekre is lehet nemesíteni. Edényekben tenyésztve kitűnő szolgálatot tesz a korai hajtásnál. Nyesése jó rövidre vétessék, télire azonban könnyű takaróval is beéri, sőt kísérleti kertünkben egészen takaratlanul, némi gyenge hólepel alatt az elmúlt zordon télen át mit sem szenvedett. Ugy látszik tehát, hogy a keményebb fajtájú bengálhybridákhoz tartozik, bár növése nem oly hosszú mint azoké.

Egy félig feledésbe ment s csak már nagy ritkán kínált háladatos csoportrozsa, melynek eredetét és tenyésztőjét már nem birtuk kipuhatolni. Valóban kár, hogy ez a háladatos rózsá, mely az annyira kedvelt Belle Marseillaise bengálrózsának szép ellentétese, maholnap teljesen le fog tűnni a láthatárról.

Mlle. Annie Wood.

Rem. hybr. — E. Verdier, 1866.

Fénylő világos piros, csaknem minden árnyékolat nélkül, hátsó fölülete homályos világos karmin-rózsaszínű. Nagy, igen telt, boltozottan alkotott, széles lekerekített virágszirmai csúcsaikon hátrahajoltak, szabályszerűen zsindeyesek; tartása egyenes felmeredő, kellemesen illatozó. Porodái mérsékelt számmal vannak jelen, gyengén fejlődöttek és rövidebbek, mint a világos színű dúsan gyapjas, fejletlen tálcában végződő bibenyelek. Kehelyszirmai szélesek és megrövidültek, a három külső közül kettőnél kétoldalt, egyenlő

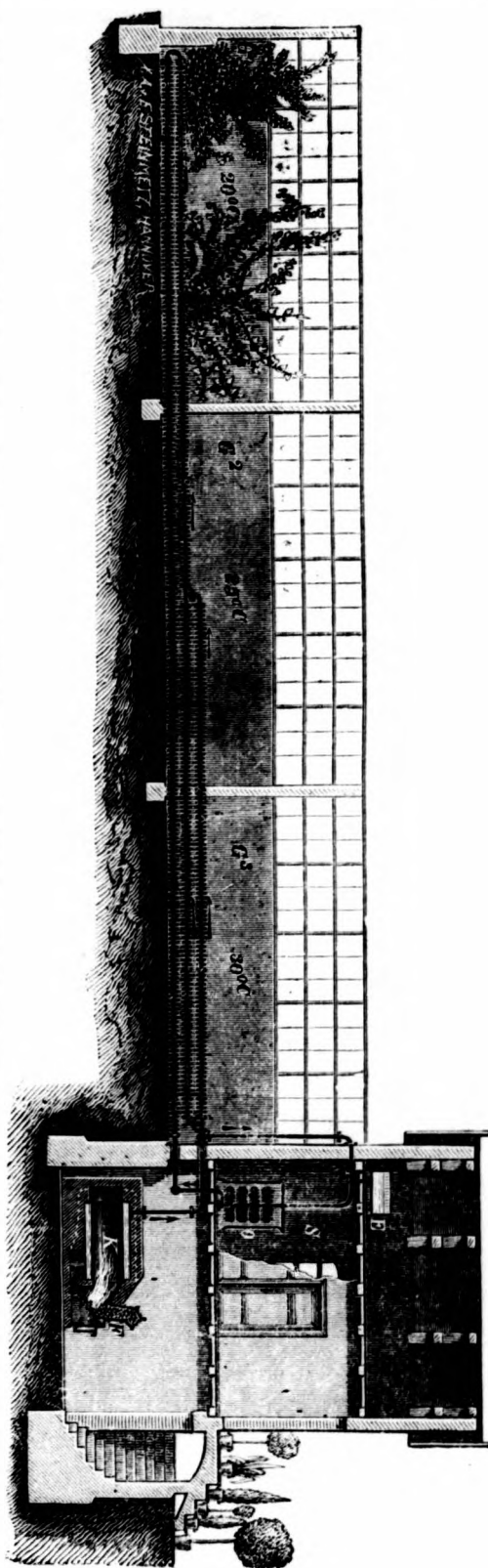
féloldalt egyetlen hosszú, csaknem vonalas függelékkel találunk, ezeknél a csúcsok kihúzódottak és kissé kiszélesedettek; a két belső épszerű, szintén kiszélesedett csúcscsal; belső lapjuk fehéren nemezes, a külső fénytelen, nagyon érdes, fölületén kevés, a szélek táján tömörebben álló szőrmirigyekkel ellátva. Maghon gyengén fejlett, igen rövid tölcésralaku, fölül nincsen behuzódva, világos-zöld, egészen kopasz, csak gyengén hamvas. Virágszár megnyúlt, igen szilárd és merev, több apró mirigyes sertével borított. Murvák többnyire párosak, az elsődleges virágszáron erősen kiszélesedettek, a többin keskenyek. Levélszár erős, alulról több nagyobb és kisebb, kissé hátragörbült világos színű tüskével, közben rövid mirigyes sertékekkel fegyverzett, fölülről hosszában erősen barázdás, igen apró mirigyszőrökkel a barázda szélein. Melléklevelek hártásak, jól kiszélesednek, széles hosszú fülcúcsokban végződnek, széleiken apró mirigyes rojtokkal és szőrökkel sűrűn pillázottak. A telt zöld színű, eléggé gazdag lombzat 5-leveles, a virágokat hordozó hajtások csúcsa felé 3-leveles; a levelek tojásdadok, széleiken erősen, helyenkint kétszeresen fűrészelték. A sűrű bokor növekedése igen erőteljes, felfelé törekvő, de nem igen hosszú; érdes durva hajtásai egyenlőtlen, de igen erős, csak alig hátragörbült, keskeny hosszú talpon ülő igen hegyes tüskékkel sűrűn fegyverzetek. Tavasz virágzata rendkívül gazdag, különösen öregebb koronákon, 3—5 rózsával egy ernyőben, azonban csak kedvező időjárás mellett ujul meg jól.

Mint csinos kerti rózsát, mindig csak félmagas alanyra nemesítsük; nyesése valamivel rövidebbre vétessék, télire pedig csak nagyon könnyen takartassék, bár csak kissé védelmezett fekvés mellett takaratlanul is áttelel. Kertünkben a múlt zordon telet egy 4 éves félmagas tője takaratlanul és igen jól kiállotta. Hogy szép fénylő piros színét kifejthesse, hűvösebb fekvést igényel, míg forró szárazabb helyen virágai elfakulnak és roszul nyilnak fel.

Általános kertészet.

Vízfűtés melegházak számára. — W. Mark erfurti műkertész e lap mult füzetében »a melegházak fűtőkészülékeiről« című közleményében felsorolja azon követelményeket, melyeket a melegházak fűtési rendszere irányában manapság támaszthatunk s azon, egészen helyes következtetésre jut, hogy ama követelményeknek ez idő szerint a vízfűtési rendszer felel meg legjobban. Miután szerző e fűtési módszer részleteibe bocsátkozni nem szándékozott, jónak látom az érdeklődőknek az ily fűtés lényegét itt röviden előadni:

Gondoljunk magunknak két csövet egymás fölé fektetve, végeiken szintén átjárhatólag összekötve s vízzel tökéletesen megtöltve. Ha most az így elzárt és vízzel telt csőrendszernek egyik végét melegíteni kezdjük s különösen ha a melegített rész valamivel mélyebben fekszik, akkor a párhuzamos csőrendszerben levő víz keringésnek indul: a könnyebb meleg víz a felső csőben a melegítés helyétől eltávolzik, a hideg sulyosabb víz pedig az alsó csőben ennek helyébe visszalép, hogy ott megmelegedve ismét a meleg víz irányában a melegítés

helyétől tovakeringjen. Ez a keringés addig fog tartani, míg a két csőben foglalt víz hőmérséke egymástól különbözik, tehát míg csak a melegítés tart, sőt még azon túl is, míg a víz az egész csőrendszerben egyforma hőmérséketet nem vett fel. A vízre átszármazott melegség e keringés folytán természetesen a csőrendszer legtávolabb eső részeihez is elvitetik s mivel e célból a meleget jól vezető vascsövek vétetnek, a csövek fölületéről a melegség ki fog sugározni s a környezetében levő tárgyakat, mint: levegő, víz, föld stb. meg fogja melegíteni. Hogy ez a hőkisugárzás lehetőleg nagy legyen, a vezetékül szolgáló vascsöveket úgynevezett bordázatokkal szokták ellátni, miáltal a kisugárzó fölület csaknem még egyszer oly nagygyá válik, mintha a cső fölülete sima volna.

A mai napig ismeretes vízfűtési rendszereknél kivétel nélkül e leirt természettani törvény uralkodik s így nagyon természetes, hogy a különféle gyárak által eszközölt különféle rendszerek csupán a külső kivitelben ütnek el egymástól.

A mellékelt ábrában egy oly vízfűtési rendszert mutatok be a t. olvasónak,

melyet B. & E. Körting bécsi gyárosok (Wien, II. Dresdnerstrasse) szoktak szállítani s mely a czélnak teljesen meg is felel. Ez ábrán a fűtési rendszer egészen tisztán látható s nem csupán melegházak fűtésére, hanem lakóházaknál is nagy előnnyel alkalmazható.

K. kazánban, mely **F.** széntöltő aknával van ellátva, a víz felmelegítettik, honnét egy sima csövön a melegház egyes osztályait melegítő bordacsövekhez áramlik. A felszálló cső egy magasabb ponton **E.** töltőedényvel áll összeköttetésben s utjában a szabadalmazott telepedényekből összeállított **O.** kemenczét is ellátja, mely azután **S.** szobát fűti. A töltőedény arra szolgál, hogy magas ponton s vízzel telve lévén, megakadályozza, hogy a csőrendszerbe a keringést gátló levegő jusson: ebből tehát látható, hogy az egész csőrendszernek tökéletesen telve kell lennie vízzel.

Az ábrán látható nyilak azon irányt mutatják, melyben a víz a bordacsövekben előrehalad s azután ismét a kazánba visszarámlik, hogy ott újra felmelegedjék.

A fűtési csőhálózat akként van szétosztva, hogy a hidegebb osztályok a fűtési hálózatból fojtócsapók segítségével részben vagy teljesen kizárhatók. Ez által a hőmérséklet az egyes osztályokban a legnagyobb pontossággal szabályozható.

Az ábrán látható fűtőpincze nem szükséges okvetlenül; többnyire elégséges, ha a fűtőkazánt csak kissé mélyebb helyre helyezzük, mint a csőhálózat fekszik, azonban minél mélyebben áll a kazán, annál nagyobb, illetőleg gyorsabb a csövekben a meleg víz keringése s annál egyenletesebb lesz a kisugárzó meleg is a növényház minden részében.

A vízfűtésnek legnagyobb előnye abban áll, hogy egyenletes enyhe meleget nagy fölületen szolgáltat s mellette a tűzveszély is sokkal csekélyebb, mint a csatornafűtésnél, melynél még hozzá elég gyakran a füsttel is van mit küzdenie a kertésznek.

J. O.

Amerikából. — Az eladási, illetve szerzői jog megvédésére egy új vivmányt jelentenek Amerikából: minden gyümölcsfa czimtáblájára, midőn az eladásra kerül, az üzlet védjegye is felvitetik. Ezen eljárás mellett a gyümölcsfajok valódisága jóformán biztosra vehető, miután Amerikában a szerzői jog ellen elkövetett kihágások hallatlan szigorral lesznek büntetve. Ez tehát egy oly hasznos kísérlet, melylyel az eladók keresetüket meglehetősen biztosítottnak látják.

Tektorium. — Gustav Pickhardt gyáros a rajnamelléki Bonnban, legközelebb »Tektorium« név alatt egy különös gyártmányt hozott a kereskedésbe. E gyártmány egy állítólag galvanizált sodronyszövetből áll, mely egy sajátos módon készült anyaggal van bevonva, mely tejüveg módjára a világozást át bocsátja ugyan, de a napsugarakat megtöri s így rajta át nem láthatni. A táblákban árult gyártmány hajlékony és szívós, ide-oda hajlítható, de nem törékeny s vízben nem szenved változást. A napsugarak e táblákat nem puhítják fel, végre jól ellentállnak szélnek, csőnek és fagynak is s így teljesen állandóak az időjárás viszontagságai ellen.

A tektorium rossz hővezető lévén, némely alkalommal előnyösebben alkalmazható, mint maga az üveg, sulya is csak igen csekély s így alkalmazása alig fog akadályokba ütközni. Ily tu'ajdonságok mellett a tektorium természetesen melegházak és melegágyak ablakaihoz előnyösen alkalmazható a törékeny üveg helyett s a londoni nagy aquariumnál állítólag már kiterjedtebb alkalmazást is nyert.

A tektorium ára jelenleg négyszögméterenkint 3 frt 60 kr., a mi még elég magasnak mondható az üveg árával szemben.

Fontos szabály az aszalásnál. — Minden az aszalásra szánt gyümölcs vagy főzelékféle, mint pl. alma, körte, burgonya, kalaráb, répa stb. mindjárt lehámozása és szétarabolása után azonnal hideg sósvízbe dobassék, miután a szabad levegőn hagyva, már egy percz lefolyása után is elveszti természetes színét. A sós vizet úgy kell készí-

teni, hogy 10 liter tiszta vízben 30 gramm szép fehér konyhasót oldunk fel. Hüvelyes vetemények és a kelkáposzta-félék ily áztatás után aszalva, színüket határozottan jobban megtartják.

Kelsey-ringló. — Egy figyelemre méltó válfaj Japánból, mely csak rövid idővel ezelőtt hozott be hozzánk. Gyümölcse barack nagyságu s állítólag 100 gmm. súlyt is el szokott érni, élénken sárga színű vörös folttokkal, szivalaku, szeptember végével érik meg s kitünő fajtájú olvadó leveses hussal, mely különösen a befőzésre alkalmas. Fája hihetőleg nálunk is kiállja még a kemény telet is.

Zöschenyi őszi cseresnye. — Igen későn érik meg. Gyümölcsei nem nagyok, hanem igen kellemes ízűek. Az anyafáról Frauendorfban még november 10-én is szedtek le gyümölcsöt. Igen érdekes gyümölcsfa.

A mogyoróbokor tenyésztése. — A mogyoró bokra nedves vagy mesterségesen nedvesített talajt igényel s ha elég nedvesség van jelen, akkor a talaj minősége nem nagy befolyással van az erőteljes fejlődésre. Azon bokrok, melyek főleg a gyümölcs termelésére szánvák, napos és szellős helyre ültetessenek, a beültetésnél tehát a bokrok kellő távolságban álljanak egymástól, hogy későbbben ágaik össze ne érjenek. A mogyoró művelésénél a bokoralak a legcélszerűbb s mivel a törzsök sok hajtást szokott kibocsájtani, melyek későbbben megvastagodva egymást elnyomhatják, legcélszerűbb összesen hat hajtást megtartani, a többit pedig kinyesni; ez által a bokor is tetszetősebb alakot nyer.

Az aranka elpusztítása. — Az aranka, vagy aranyfü: *Cuscuta europaea*, tudvalevőleg a lóherén mint parazita fordul elő s megjelenésekor a mezei gazdát kétségbe ejti. Elpusztítása e rémnek korántsem oly bajos, mint azt a gazdák egyáltalán hiszik, mert néha csupán egyetlen egy növényből annyi hosszú hajtás törtet elő, hogy a környéken nagy fölületen ellepve a herét, a veszélyt

nagyobbnak tünteti elő a valónál. Ha a hereföldön fertőzött helyeket találunk, úgy keressük fel az élősdű növény kiindulási pontját a legnagyobb figyelemmel s egy ásóval dobjuk ki a kiindulási pontul szolgáló herét az arankával egyetemben jó mélyen. A heregyökerekkel így kiásott földet egy magunkkal vitt kosárba vagy zsákba kell tenni s a munka végeztével távol a hereföldtől jó mélyen el kell ásni, hogy ártalmatlanná tétessék. Ha a hereföldet hetenkint egyszer átvizsgáljuk s a talált arankákat a leirt módon kiásózzuk, úgy azokat e rettegett élősditől igen hamar és alaposan megszabadíthatjuk. Más ellenszerek, mint pl. vegyi folyadékokkal való öntözések stb. teljesen eredménytelenek, mivel ezek által az aranyfü kiinduló pontja nem távolíttatik el s így az élősdű növény hováhamar kettőzött erővel fog fejlődésnek indulni.

Chrysanthemum-ujdonságok tenyésztése. — A chrysanthemum magvait február elejétől márcziusig vetjük el. Májusra már kitejldnek a plántácskák, melyeket igen jól trágyázott talajba kell a szabadban ültetni, még pedig 60 cm. sortávolban és 45 cm. tőtávolban egymástól. Julius közepe táján a talaj fölületét elkorhadt öreg trágyával kell befödünk. A nagy számban mutatkozó gyökérsarjakat szorgalmasan el kell távolítani, a meghagyott főhajtás pedig karóra erősíttessék. Miután a magról tenyésztett chrysanthemumok csak igen későn fejlesztik ki virágzatukat, javalva van itt az első bimbó meghagyása, bár ebből soha sem fejlődik oly nagy virág ki, mint a másodikból, ezt a célszerűtlen eljárást azonban semmiképpen sem kerülhetjük ki. A virágok az első évben igen gyakran csak gyenge teltséget mutatnak, képesek vagyunk azonban már most is megítélni, hogy mely növények bizatnak a jövő évre szép fejlettségű telt virágokkal. Ha a levelek ismeretes jó fajok leveleihez hasonlóan fejlődnek, úgy ez a jelenség már reményekre jogosít fel; hosszúra nyúlt erős fejlődésű nagy levelek szép nagy és jól színezett virágokra engednek következtetni. Azok a növények, melyek virágaikon hosszú körszirmokat vi-

selnek, még akkor is meghagyandók a jövő második évi művelésre, ha mindjárt roszult virágzatuk volna is, e második évben azonban ezeket a növényeket csakis dugványokról szaporítsuk. Némely magonc értéke csak a harmadik évben bírálható meg igazán.

lönösen értékes oly üzletkertészeknél, kik a virágkötésekhez az ugynevezett »zöld anyagot« szállítják. Az indiai szigettengerről behozva, a legutóbb behozott harasztok között a legjobbnak mondható. Növése diszes s egy valóságos bokrot képez csinosan szárnyalt

Pteris Victoriae.

Pteris Victoriae. — Egy új haraszt, mely William Bull chelsea-londoni cég által hozatott a forgalomba s mely nem csak a melegházak díszítésére szolgál, hanem kü-

csóvákból, melyeknél a középső csúcs sásalakulag kinyulik, oldalt pedig 3—4 pár nyeletlen czimpával van ellátva, mely czimpák alapjukon többszörösen villásan vannak

széthasogatva. Ezen czimpák mintegy 3—4 mm. szélesek, közepüktől csaknem a csúcsig fehér lándzsás rajzzal vannak diszitve, mely rajz a sötétzöld alapszinezetről gyönyörűen kiemelkedik. A terméketlen csóvák szélesebben és rövidebben vannak szárnyalva.

Azon körülmény, hogy a tarka haraszt-félék tartós csóvai a virágkötészetben minden zöld lombzat közt leginkább kedveltetve, már régtől fogva biztos kelendőségnek örvendenek, ez új haraszt jövőjét illetőleg szintén nagy reményekre jogosít. Különben is e fajnak gyors és könnyű szaporíthatása, mint azt egy üzleti növénynél meg is szoktuk kívánni, mi akadályt sem gördít gyors és nagyobb mértékű elterjedése elé. M. D. G.-Z.

Két új Gladiolus. —

Lemoine. — Ebből a válfajból már számtalan kerti alak van művelés alatt; valamennyi pompás színjátékot mutat, különösen kiváló nagy, foltos virágokkal úgy, hogy némely virág a tarka pillangók színjátékának jellegét viseli magán s ezért ezeket pillangó-gladiolusoknak is szokás nevezni. Kevés száraz lombbal letakarva e gladiolusok gumói állítólag a szabadban is jól átteleznek.

Hófehér. — Új tisztafehér kores; rendkívül gazdagon virágzik, virágszárjai alulról föl-

felé igen sűrűn álló tisztafehér virágokkal vannak ellátva. Virágszirmai szépen visszahajlottak s igen gyakran finoman fodrosak. A tisztafehér virágok az alsó koronaszírom alsó felén gyengén tejfólsárgán vannak árnyékolva.

Piros vizirózsa. — A *Nymphaea sphaerocarpha rubra Casp.* virágja hasonlít a honi vizitök: *N. alba* virágjához, levelei azonban sokkal gyengédebbek s mint a virágja is, sokkal kisebbek. A növény Svédországból származik s még azon esetre is teljesen télálló, ha a víz, melyben él, fenéig befagy. Virágai fénylő karmínpiros színben pompáznak s minden célra használhatók, korábban is jelennek meg, mint a mi honi fajunk, májusban már elkezdnek nyilni s a fagy beálltaig folyton virítanak.

A növény meglehetősen mély vizállást igényel, de beéri csekélyebb toku meleggel, mint más télálló vizirózsa s így természetesen semmiféle téli védelmet sem kíván. Egy ily igénytelen növény csakis gazdagítja kertünk tavának növényállományát, hol e szín eddig még jóformán nem is volt méltóképpen képviselve.

Primula sinensis, var. Pallanzae Correvon. — A chinai kankalinok azon válfajai, melyeknél a levelek fodrozottak, még csak

Primula sinensis, var Pallanzae Correvon.

néhány évvel ezelőtt lettek a kereskedésbe hozva, azonban ezeknél a válfajoknál a színjáték rendkívül korlátolt volt. Hillebrand és Bredemayer pallanzai tenyésztők a Primula sinensis-ről most egy új válfajt tenyésztettek, melynél a fehér, rózsaszín, viola, fényes piros, sötétpiros és kékes színek a legfinomabb fokozatokban vannak képviselve. Azonkívül találunk még közöttük oly virágokat is, melyeken nagy, élénk arany-sárga

szemfoltok vannak jelen s ez a folt néha oly nagy terjedelművé válik, hogy csupán egy keskeny színes szegély marad vissza a virág színéből. A virágok mintegy 5 cm. átméretűek, néha többé kevésbé teltek is, sőt még hullámosak is lehetnek. Lombozata valóban pompás; a levelek széle igen sűrűn fodros, miáltal azok a csokorkötéshez értékes anyagul szolgálnak, még ha legfinomabb bokréta-khoz vagy koszorúkhöz használatnak is. A növény csinosan, tömötten és alacsonyán fejlődik, miáltal akkor is diszes jelenséget képez, ha nem hordja nyíló virágjait.

Jácintok hajtatása vízben. — Az annyira kedveltté vált jácintok téli hajtatásához nem minden víz vehető jó eredmény elérésére; különösen mésztartalmu vízben e növények rendkívül rosszul fejlődnek. Ha nem áll eső-, vagy lágy folyóvíz rendelkezésünkre, úgy a mésztartalmu vizet vegyi uton kell mésztartalmától megfosztanunk. Ez igen egyszerű módon történik: a meszes vízhez minden 2 literre egy gramm közönséges szétporladt mosószódát veszünk s azután a vizet egyszer felforraljuk. Kihülés után a mézskréta-apor alakjában kiválik s a víz fenekére ülepszik, mire a megtisztult viz azonnal használható. Ehez a művelethez csakis tiszta, belül mázos öntöttvas fazekakat kell használni. Minél tovább hagyjuk e mézstelenített vizet állni, annál jobb lesz az a jácintok hajtására.

Beküldött árjegyzékek.

Gebrüder Ketten Rosisten in Luxemburg. — Rózsáárjegyzék az 1891—92-ik esztendőre.

Novotarszky A. és Fia, Pécs, Nepomuk-utca. — Növényárjegyzék 1891-re.

Kött Ferencz Pécssett. — Árjegyzék gyümölcsfákról és kötési munkákról.

Freiherr von Palm'sche Gärtnerei in Hohenkreuz bei Esslingen. — Rózsáárjegyzék 1891—92-re.

C. Deegen in Köstritz am Bahnhof. —

Árjegyzék kerti harangok, aeolhárfaokról, továbbá *Eucalyptus globulus*ról.

Mauthner Ödön Budapest, Andrassy-út 23. sz. — Őszi árjegyzék 1891-re.

Excellenz Graf von Thun'sche Gartenverwaltung in Teschen a./Elbe. — Blumen- und Obstbaumkatalog Nr. 64.

Mühle Vilmos Temesvárt. — 49-ik őszi ajánlat saját termelésű virághagymákról, magvakról, virágokról stb.

Dietsch & Kellner in Schönberg-Vogtland. — Árjegyzék rézgáliczos zsirkólisztról és fuvórol.

L. Späth bei Rixdorf-Berlin. — 80-ik virághagyma-árjegyzék 1891-re.

F. C. Heinemann in Erfurt. — Kivonat a főárjegyzékből, 45-ik évfolyam, 1891.

E. H. Krelage & Sohn in Haarlem, Houtweg 17—27. Árjegyzék 507.

Nedelko E. utóda Budapest, váczikörút 66. sz. — Árjegyzék kertészeti fagyártmányokról. (Fontos a rózsakertészeknek.)

Experimentalfälts Trädskolor, Priskurant, hösten 1891 och varen 1892. Stockholm-Albano. (Erik Lindgren.) Svéd nyelven.

Haage & Schmidt in Erfurt. — Árjegyzék virághagymákról és gumókról, 1891. ősze.

J. D. Zocher & Voorhelm Schnevoogt, Sassenheim-Haarlem in Holland. — Árjegyzék virághagymákról és gumókról.

Gebrüder Schultheis in Steinfurth b./Bad-Nauheim. — Legujabb rózsákról 1891-re.

H. L. Knapstein in Bochum in Westfalen. — Árjegyzék vízfűtési berendezésekről.

B. & E. Körting, Wien, II. Dresdnerstrasse. — Vízfűtési berendezésekről.

L. Späth bei Rixdorf-Berlin. — 81-ik sz. árjegyzék gyümölcs- és diszfákról, cserjékről, rózsákról stb. 1891—92-re.

Souper & Notting in Luxemburg. — Legujabb saját tenyészterményű rózsák leírása és árjegyzéke.

Uj rózsafajok.

Souper & Notting-tól Luxemburgban.

Grande-Duchesse Adelaïde de Luxembourg.

Thea. — Erős fejlődésű bokra szépen lombozott. Virágja igen nagy, telt, zsendelyes, almaalaku, külső szirmai szélesek; színe fényes sárga, közepén élénkebb. Jó téli hajtató faj. *Sylphide* × *Marie van Houtte*.

Grand-Duc Héritier Guillaume de Luxembourg. Thea. — Bokra erős növésű; virágja nagy, telt, lapos, külső szirmai szélesek, zsendelyesek, a közepén keskenyebbek; ezüstös fakó-rózsaszínű, élénkebb árnyalattal, közepe sárgás. *Cath. Mermet* × *Gén. Schablikine*.

Grande-Duchesse Héritière Hilda de Bade.

Thea. — Erős növésű bokor; virágja nagy, jól telt, igen szépen színezett világos nankinsárga, közepén chrómokkersárga. Egyesével álló virágainak külső szirmai nagyok és szépen lekerekítettek. *Sylphide* × *Marie van Houtte*.

Mad. la Général Gourko. Thea. — Növése erős, faja és lombzata világos zöld. Virágja nagy, telt,

széles szirmokkal, bimbói megnyúltak és szépen alkotottak; színe fényes ezüstös atlasz-rózsaszínű, közepén fakósárgás, külső szirmai lakk-rózsaszínűek. *Général Schablikine* × *Mont Rosa*.

Elise Heymann. Thea. — A bokor erőteljes növésű; virágja igen nagy, telt, széles virágszirmokkal, igen szépen alkotott, színe borsárga, nankinsárgával árnyékolva, központja barack-rózsaszínű, a virágszirmok hátsó lapja testszinnel elárasztott chrómsárga. *Mad. Lambard* × *Mont Rosa*. (Tenyésztő *C. P. Strassheim*).

Grand-Duc Adolphe de Luxembourg. Thea-hybr. — A bokor erős fejlődésű, virágja igen nagy, lazán telt, nyárutóján sokkal teltebb; külső szirmai szélesek, belül agyagsárgásan rózsaszínűek, hátsó lapjuk fényes muskátli-piros. E különböző színek nagy hatást keltenek e dúsan nyíló rózsánál. *Triomphe de la Terre des Roses* × *Mad. de Loeben-Sels*.

Irodalmi szemle.

J. C. Schmidt's Gartenbibliothek. — Die Obstverwerthung für das Haus. — Gyakorlati útmutató a gyümölcs értékesítésére a háztartásban. A gyümölcsök befőzése, konzerválása, gyümölcsbor, gyümöslé és gyümölcscsajgt készítése, a gyümölcs aszalása stb. eféle házi eljárás röviden és értelmesen vázoltatik e csinos kiállítású könyvecskében. Kapható a kiadónál: *J. C. Schmidt* üzletkertésznél Erfurtban. Ára 45 kr. o. m. é.

Gartenbuch für Jedermann. Vezérfonal kertészek és kerttulajdonosok számára, a kertészet gyakorlati kivitelének minden nemére. Leírása a különféle czélokra szolgáló főzelékféléknek, gyümölcs- és díszfáknak, cserjéknek, rózsáknak, leveles növényeknek és virágoknak s utasítások azok termesztésére; írta *W. Hampel*. A szöveg közé nyomott ábrákkal illusztrálva. Ára 3 fjt 60 kr. o. m. é.

Populäre Pflanzenphysiologie für Gärtner. — Tanácsadó a kertészeti munkálatok gyakorlati kivitelénél és vezérfonal kertészeti szakiskolák számára. Írta *Dr. Paul Sorauer*. Stuttgart, 1891. Kiadja *Eugen Ulmer*, ára fütve 2 fjt 70 kr., félvászonba kötve 2 fjt 90 kr. — Azon tisztán tudományos tételek mellőzésével, melyek eddig a gyakorlatra nem voltak alkalmazhatók, szerző a növények élettanát tisztán gyakorlati és népszerű modorban tárgyalja. Ezen munkában felfödözni véljük azon láncznak egy erőteljes szemét, mely hivatva van a növénytani tudományt a kertészet művészetével összekapcsolni. Bár sikerülne szerzőnek e nemes törekvése minél előbb!

Taschenwörterbuch für Botaniker und alle Freunde der Botanik. Tartalmazza a növénytani nomenklaturát, (névsort) a műszaki kifejezéseket és az irodalmat, ezen

kivül a-b-c-rendben felsorolja a kultur-, melegházi- és disznóvényeket, valamint a németországi flórát. Kiadja: *Prof. Dr. Glaser*. Ára 3 fjt o. m. é. — Hogy egy ily röviden összefoglalt növénytani szótárra mily nagy szükség volt, mutatja a körülmény, hogy rövid idő alatt újból ki kellett adni e művet. Az előttünk fekvő második kiadásban helyre lettek igazítva mind ama hibák, melyeket a kritika az első kiadásban földezett. — Igen hasznos kézikönyv még magyarok számára is, mivel a kezdő botanikust, virágkedvelőt és virágkertészt megismerteti mindama műkifejezésekkel, melyekre a gyakorlati életben oly nagy szüksége van.

Blätter für Pflanzenfreunde. — Folyóirat növénykedvelők számára, mely különösen a növények szobabani tenyésztésével s a folyó növénytani irodalom ismertetésével foglalkozik. Kiadja a *Creutz-féle* könyvkereskedés *Udo Damm* szerkesztése mellett. Megjelenik hónaponként kétszer, előfizetési ára egy évre 1 fjt 80 kr.

Brockhaus' Konversations-Lexikon. — Kezünköz kaptunk egy mutatványfüzetet a 14-ik kiadásáról e világszerte ismeretes nagy Lexikonnak. A kiadó cég úgy látszik nagy gondot fordított ezen 100-éves fennállását jubiláló munka új kiadására, mert mint azt a próbaüzetből látjuk, ez a kiadás nagyban meghaladja az eddig megjelent ilynemű nagyszabású munkák szellemi értékét s külső kivitelében sem hagy mi kívánni valót sem fönn.

Sajtóhiba a 2-ik füzetben. A 19-ik oldalon a második hasáb 13-ik sorában felülről: »hymalaginsis« helyett: *hymalajensis* teendő.